2025-101-RE

Causa 2025-101-RE

(Grup CEOP, SLU c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 656-2025. Recurs d'empara

Sentència del 13 de març del 2026

BOPA núm. 31, del 25 de març del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de desembre del 2025, per la representació processal de la societat Grup CEOP, SLU, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 8 d'octubre del 2025 i del 13 de novembre del mateix any, ambdós dictats pel president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior en què es va produir la vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de gener del 2026 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de febrer del 2026, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Víctor Torre de Silva López de Letona;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 20 de maig del 2025, el saig, Sr. Xavier Granyó Ribes, en la seva qualitat d'administrador judicial de la cessació de pagaments i fallida de la societat Grup CEOP, SLU, va presentar una petició d'injunció davant la Batllia contra la societat Treballs Públics Adolf Fernández Martínez, SL, per tal de reclamar un crèdit d'un import de 40.716,23 €. Aquesta petició d'injunció va ser signada, d'una banda, per l'administrador judicial esmentat, i, d'altra banda, per la lletrada que havia estat designada d'ofici pel Col·legi d'Advocats d'Andorra, per tal d'assumir la defensa de la societat en

fallida.

1.2. El 26 de maig del 2025, la secretària judicial de la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar una interlocutòria, mitjançant la qual es concedia un termini de 5 dies hàbils a la part demandant per tal que presentés la petició d'injunció signada per un procurador.

1.3. El 16 de juny del 2025, dins el termini de 13 dies hàbils atorgat a l'efecte, l'administrador judicial va interposar un recurs de reposició contra aquesta interlocutòria, per tal com la societat objecte de la fallida no podia fer-se càrrec dels honoraris d'un procurador, a causa de la seva situació d'insolvència econòmica, i per aquest motiu sol·licitava que la representació processal de la societat pogués ser assumida per la lletrada signatària de la demanda.

1.4. Paral·lelament, havent transcorregut el termini de 5 dies hàbils atorgat per a l'esmena dels defectes materials constatats a la demanda, el 10 de juny del 2025, la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar un aute que acordava no admetre a tràmit la petició d'injunció i procedia al seu arxivament.

1.5. El 3 de juliol del 2025, la secretària judicial de la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar un acord que acordava no estimar el recurs de reposició contra la interlocutòria del 26 de maig del 2025.

1.6. La part recurrent va presentar un recurs de reposició contra l'aute del 10 de juny del 2025, dictat per la Secció Civil 5 de la Batllia, ja que considerava, entre d'altres, que no es podia acordar l'arxivament del procediment d'injunció fins que no hagués transcorregut el termini de 13 dies hàbils del qual disposava aquesta part per interposar recurs de reposició contra la interlocutòria esmentada.

1.7. El 22 de juliol del 2025, la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar un aute que desestimava aquest recurs de reposició -i, implícitament, la resta de pretensions de la part recurrent.

1.8. La representació processal de la part recurrent va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 8 d'octubre del 2025, el president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que acordava no admetre aquest recurs.

1.9. La representació processal de la societat recurrent va interposar un recurs de reposició contra aquesta darrera decisió, i, el 13 de novembre del 2025, el president de la Sala Civil va dictar un aute

que acordava no admetre aquest recurs i que confirmava la seva decisió anterior.

1.10. El 5 de desembre del 2025, la representació processal de la societat Grup CEOP, SLU va interposar un recurs d'empara contra els autes del 8 d'octubre i del 13 de novembre del 2025, dictats pel president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la societat recurrent

- La societat recurrent al·lega que les resolucions objecte de recurs, és a dir, els autes del 8 d'octubre i del 13 de novembre del 2025, dictats per la Sala Civil, vulneren els seus drets a un procés degut i a la defensa, per considerar que no es podia interposar un recurs d'apel·lació contra l'aute del 22 de juliol del 2025, dictat en el marc del procediment d'injunció.

- Exposa que la Sala Civil fonamenta la seva decisió en les disposicions dels articles 325.3 i 262.1 del Codi de procediment civil, d'acord amb les quals no es pot interposar cap recurs contra l'aute o l'acord que resol el recurs de reposició i que només es pot interposar un recurs de reposició contra l'aute d'admissió o d'inadmissió de la petició d'injunció.

- Seguidament, en primer lloc, posa en relleu que l'aute del 22 de juliol del 2025 mateix sí que preveia la possibilitat de presentar un recurs d'apel·lació. En segon lloc, tot i que l'article 325.3 esmentat disposa que contra l'aute que resol el recurs de reposició no es pot interposar cap altre recurs, també preveu la possibilitat de reproduir els motius que l'han fonamentat en virtut del recurs d'apel·lació interposat, eventualment, contra la resolució definitiva que posi fi al procés.

- I aquesta part considera que, en aquest cas, aquella resolució era la resolució definitiva que posava fi al procés d'injunció, ja que la petició d'injunció formulada per l'administrador judicial havia quedat definitivament inadmesa.

- Tot seguit, exposa els motius que fonamentaven el seu recurs d'apel·lació que se circumscrivien en determinar si s'esqueia aplicar el contingut literal de l'article 41.2 del Codi de procediment civil, segons el qual les societats han de comparèixer al procés representades per un procurador o si, per contra, calia prendre en consideració els motius excepcionals adduïts per aquesta part, a fi d'admetre com a vàlida la representació processal exercida per l'advocada designada pel torn d'ofici civil.

- També adduïa que es trobava en situació de fallida i que havia sol·licitat el benefici de justícia gratuïta, el qual li havia estat atorgat, per tal de poder exigir el pagament dels crèdits existents al seu favor, entre els quals es trobava la reclamació contra la societat Treballs Públics Adolf Fernàndez Martínez, SL; el benefici de justícia gratuïta inclou prestacions com la representació lletrada gratuïta o l'exempció del pagament de certes despeses processals, però no inclou la representació processal per part d'un procurador, ja que l'article 18.2 de la Llei 49/2014, del 18 de desembre, de l'exercici de la professió de procurador i del Col·legi Oficial de Procuradors d'Andorra, tot i preveure la casuística de la representació processal del procurador per torn d'ofici amb caràcter gratuït, no ha estat posteriorment desenvolupat per via reglamentària.

- Segons el parer d'aquesta part, la manca de regulació relativa a aquesta qüestió perjudica clarament el dret a la jurisdicció de les societats en fallida, ja que no poden satisfer els honoraris d'un procurador. En aquest sentit, la declaració de fallida implica que la societat no té, ni tindrà un estat de comptes positiu, doncs, per definició, es declara quan el comerciant no pot pagar un o diversos deutes exigibles de naturalesa comercial i es troba en una situació financera sense sortida. Considera que el buit legal existent al respecte d'aquesta qüestió podria quedar esmenat si la representació processal pogués ser exercida per l'advocat designat per torn d'ofici, tal i com es va dur a terme en el cas que ens ocupa. En aquest sentit, els articles 3.2 i 4.2 de la Llei 48/2014, del 18 de desembre, de l'exercici de la professió d'advocat i del Col·legi d'Advocats d'Andorra, reconeixen la representació processal com a una de les funcions de l'advocat.

- Afegeix que l'article 22 de la Llei 7/2022, del 31 de març, d'accés electrònic de l'Administració de justícia estableix que el poder de representació pot ser conferit a l'advocat, motiu pel qual va sol·licitar a la Sala Civil que considerés que la seva situació de fallida havia de modificar el règim aplicable pel que fa a la necessitat de representació processal mitjançant procurador.

- Aquesta part retreu a la Sala Civil no haver-se pronunciat en el fons de la qüestió i només haver tingut en compte, de manera exclusiva, motius processals, fet que la situa novament en una posició d'indefensió i vulnera, així mateix, el seu dret a obtenir una resolució degudament fonamentada en Dret.

- Altrament es fonamenta en la jurisprudència del Tribunal Constitucional favorable a una interpretació benèvola del principi *pro actione* davant d'un rigor formalista excessiu (cita la sentència del 20 de gener del 2025, recaiguda en la causa 2024-59-RE, la qual en reprèn moltes d'altres), per considerar que la Sala Civil hagués hagut d'admetre a tràmit el seu recurs d'apel·lació i, en el seu dia, declarar que la seva demanda d'injunció complia tots els requisits legals de representació processal.

- Manifesta que no hi ha una unificació de criteris entre les diverses seccions de la Batllia, i que la manca d'una jurisprudència en relació amb aquesta matèria fan que el justiciable es trobi en una situació d'indefensió jurídica.

- L'administrador judicial de la cessació de pagaments i fallida ha presentat altres peticions d'injunció en aquestes mateixes condicions, és a dir, sense la intervenció d'un procurador, i aquestes han estat admeses i resoltes de forma favorable.

- Aquesta part retreu a la Sala Civil no haver-se pronunciat tampoc sobre aquesta qüestió i considera, a més, que la manca d'unificació, vulnera el principi d'igualtat davant la llei i els tribunals.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior en què es va produir la vulneració esmentada.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil fa un recordatori dels articles del Codi de procediment civil que s'apliquen en aquest cas: 1) l'article 340 que estipula que es pot interposar un recurs d'apel·lació contra els autes definitius sempre que la llei no ho exclogui expressament; 2) l'article 334.4 que estableix que el recurs d'apel·lació només es pot no admetre en els casos i per les causes que preveu expressament aquesta Llei o les altres lleis aplicables; 3) l'article 325 que regula la tramitació i la decisió del recurs de reposició. El seu apartat tercer disposa que contra l'aute que resol el recurs de reposició no es pot interposar cap altre recurs; i, 4) l'article 262.1, en el capítol relatiu al procediment d'injunció del mateix Codi, preveu que el tribunal decideix si admet o no admet la petició i contra aquesta decisió només s'hi pot interposar un recurs de reposició.

- La Sala Civil conclou, per tant, que respecte del fons del recurs de reposició, la part recurrent no aporta cap element que permeti reconsiderar la inadmissió del seu recurs d'apel·lació.

- Precisa que aquestes disposicions troben plenament la seva justificació en la naturalesa i en la finalitat del procediment d'injunció, ja que es tracta d'un procediment de caràcter sumari i especial, concebut amb l'objectiu d'obtenir un títol executiu per a crèdits dineraris, líquids, determinats i exigibles, sense necessitat d'acudir a un procés judicial abreujat o ordinari. I afegeix que la inadmissió a tràmit de la sol·licitud d'injunció per part de l'òrgan jurisdiccional no priva al creditor del dret a la tutela judicial efectiva, ja que aquest pot instar la seva pretensió pel procediment declaratiu que correspongui segons la quantia del deute. En aquest sentit, el legislador ha volgut preservar la coherència del sistema processal, evitant la proliferació de recursos innecessaris en un procediment dissenyat per ser àgil i ràpid. Així s'explica que l'article 262.1 esmentat no prevegi la possibilitat d'interposar un recurs d'apel·lació contra la resolució que acorda el requeriment de pagament, i que, de la mateixa manera, l'aute que admeti o no admeti el procediment d'injunció només sigui susceptible de recurs de reposició davant el mateix òrgan jurisdiccional.

- La Sala Civil constata que en el cas que ens ocupa, la part creditora va fer ús del recurs de reposició davant l'aute d'inadmissió del procediment d'injunció, i, aquest recurs va ser desestimat, i cal recordar que contra l'aute resolutori del recurs de reposició, d'acord amb l'article 325.3 del Codi de procediment civil, no s'hi pot interposar cap altre recurs.

- Declara que aquesta regulació respon, en definitiva, a la voluntat del legislador de garantir l'eficiència i la celeritat del procediment d'injunció, sense perjudici del dret del creditor a acudir a la via declarativa ordinària quan el jutge no admet la seva petició inicial.

- Per aquests motius, decideix no donar lloc al recurs de reposició presentat per la part recurrent contra l'aute del 8 d'octubre del 2025, dictat pel president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal constata que el recurs es planteja contra els autes de la Sala Civil que van inadmetre el recurs d'apel·lació, no obstant això, considera que cal confirmar que l'actuació de la Sala Civil és d'estricta interpretació de les normes i, per tant, s'ha de negar que arran d'aquesta inadmissió s'hagi produït cap vulneració.

- Exposa que el Codi de procediment civil és clar quan estableix que, en el marc d'un procediment d'injunció, contra l'aute que inadmet la petició només es pot interposar recurs de reposició (article 262). El significat d'aquest terme és clar i no dona lloc a cap ambigüitat, la paraula "*només*" exclou, per tant, qualsevol altra possibilitat.

- I considera que, posteriorment, en relació amb els recursos de reposició, l'article 325.3 del mateix Codi, estableix que "*contra l'aute o l'acord que resol el recurs de reposició no es pot interposar cap altre recurs*". Així doncs, l'aute que resolia el recurs de reposició no era recurrible, però és que tampoc ho era la resolució que posava fi al procediment d'injunció (l'aute del 10 de juny del 2025). Per tant, és evident que el legislador no ha volgut que el procediment d'injunció tingués una doble instància i, per tant, que tingués apel·lació. Per això, el fet que la Sala Civil l'hagi inadmès és correcte i el fet que no hagi entrat en el fons de l'assumpte, també ho és.

- Recorda que el dret al recurs, reconegut a l'article 10 de la Constitució, no és absolut, ja que es refereix únicament al dret al recurs en els processos penals per a les sentències condemnatòries, i la norma constitucional de la doble instància en els processos civils no està contemplada.

- Si bé és cert que en resoldre el recurs de reposició el batlle va incloure, en el peu de pàgina, que contra la seva decisió s'hi podia interposar un recurs d'apel·lació, aquest error no pot crear, *contra lege*, un procediment d'apel·lació.

- En segon lloc, sobre la vulneració del dret a l'accés a la jurisdicció pel fet d'obligar a la part recurrent a comparèixer amb procurador, el Ministeri Fiscal manifesta que, com bé ha indicat en nombroses ocasions aquest Tribunal Constitucional "*el recurs d'empara es projecta directament sobre la resolució que posa fi al procediment en què suposadament s'ha comès la infracció constitucional*" (2021-51-RE).

- Tenint en compte els arguments que planteja en aquest apartat la part recurrent, entenem que la decisió que s'hauria d'haver recorregut en empara és l'aute de la Batllia que posava fi al procés, és a dir, l'aute que inadmetia el procediment d'injunció, o inclús l'aute que desestimava el recurs de reposició contra aquesta inadmissió (els autes del 10 de juny i del 22 de juliol del 2025).

- Considera que hagués estat un debat certament interessant, tenint en compte la declaració d'insolvència de la part recurrent; la manca de regulació, en virtut de l'article 18 de la Llei de l'exercici de procurador; la consideració àmplia que aquest Tribunal ha fet sobre eventuals barreres de caràcter econòmic per accedir a un procediment quan existeix una declaració judicial de pobresa

(vegi's la causa 2013-30-RE); així com el fet que semblaria ser que el criteri és divergent en diferents seccions civils de la Batllia.

- Ara bé, atès que el recurs d'empara no s'ha interposat contra la resolució definitiva conculcadora del dret a la jurisdicció, i que actualment aquesta presentació seria extemporània, demana al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió d'aquest procediment, ja que les causes d'inadmissió són causes de desestimació de la sentència.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Com s'ha exposat en els antecedents processals d'aquesta sentència, encara que no s'esmenti expressament en el suplico, aquest recurs d'empara té com a objecte diverses resolucions de la Secció Civil 5 de la Batllia que van denegar a la societat recurrent la possibilitat de seguir un procediment d'injunció sense la signatura d'un procurador, malgrat haver-se-li atorgat el benefici de justícia gratuïta. Com que aquesta decisió no va ser corregida per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, la qual va inadmetre el recurs d'apel·lació mitjançant un aute, i després va confirmar la inadmissió en reposició mitjançant un nou aute, el recurs d'empara s'interposa contra aquests dos autes.

La societat recurrent en empara, Grup CEOP, SLU, retreu a aquestes dues resolucions judicials haver vulnerat els seus drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, els dos primers, reconeguts a l'apartat 1 de l'article 10 de la Constitució i, el tercer, a l'apartat 2 del mateix precepte.

L'anàlisi del recurs d'empara suscita tres qüestions: si el recurs d'empara s'ha formulat dins el termini establert, si la Sala Civil ha vulnerat el referit article 10 de la Constitució i si ho ha fet la Secció Civil 5 de la Batllia. S'abordaran en aquest ordre, ja que si el recurs fos extemporani seria innecessari entrar en més consideracions, i si la Sala Civil hagués incomplert la Constitució, allò procedent seria la retroacció de les actuacions, sense entrar en les qüestions de fons que es plantegen davant les resolucions de la Batllia.

3.2. Tal com es resumeix en el punt 2.3 d'aquesta sentència, el Ministeri Fiscal entén que, si es tinguessin en compte els autes de la Batllia, el recurs d'empara s'hauria presentat fora de termini i, com que les causes d'inadmissió ho són també de desestimació, demana que es desestimi. Es fonamenta en el caràcter improcedent del recurs d'apel·lació davant la Sala Civil. Des del seu punt

de vista, les resolucions definitives que posaven fi al procés, sense possibilitat de recurs devolutiu, eren els autes de la Secció Civil 5 de la Batllia del 10 de juny i del 22 de juliol del 2025, i el recurs d'empara s'havia d'haver presentat dins dels tretze dies hàbils següents a la notificació de l'últim d'aquests.

Sobre això, convé recordar que aquest Tribunal Constitucional ha fet una interpretació extensiva de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, per ampliar la possibilitat d'empara davant altres resolucions judicials fermes, com són les resolucions del Tribunal de Corts (veg. per exemple, l'aute del 18 de novembre del 2024, recaigut en la causa 2024-60-RE).

En aquest cas, és innegable que l'aute del 10 de juny del 2025, dictat per la Secció Civil 5 de la Batllia, va decidir no admetre a tràmit la petició d'injunció, i que contra aquesta decisió es va formular un recurs de reposició, que va ser resolt per un altre aute del mateix tribunal del 22 de juliol del 2025. Doncs bé, aquest últim aute concloïa dient que "*aquesta resolució no és ferma i contra la mateixa es pot interposar un recurs d'apel·lació davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia*".

El Ministeri Fiscal afirma que aquest peu de recurs era un error. Erroni o no, sembla clar que la societat recurrent es va deixar guiar per la indicació de l'aute i va interposar el recurs. La seva bona fe es presumeix, segons el principi que en l'àmbit fiscal expressa l'article 119.1 de la Llei 21/2014, del 16 d'octubre, de bases de l'ordenament tributari. En efecte, com deia aquest Tribunal Constitucional en la seva sentència del 15 de març del 2004 (causa 2003-15-RE), "*El principi de bona fe, en efecte, no es limita a les relacions obligatòries, sinó que és aplicable sempre que existeixi una vinculació jurídica i es projecti tant en el dret privat com en el dret públic*".

El Tribunal Constitucional entén que seria formalista en excés considerar que, com que el recurs indicat per l'aute esmentat era improcedent, en actuar segons allò que se li havia indicat, va perdre la possibilitat de recórrer en empara. Cal destacar que aquest recurs va ser assenyalat explícitament com a possible pel tribunal *a quo*, fos o no fos en realitat procedent.

Per consegüent, una vegada dictat l'aute d'inadmissió a tràmit per part de la Sala Civil, en resposta al recurs d'apel·lació, i confirmada aquesta inadmissió en reposició per l'aute del 13 de novembre del 2025, és a partir de l'endemà de la notificació d'aquesta última decisió que s'ha de comptar el termini de tretze dies per a la interposició del recurs d'empara. No es dona, per consegüent, l'extemporaneïtat al·legada pel Ministeri Fiscal.

3.3. En segon lloc, la societat recurrent planteja la vulneració per part de la Sala Civil del seu dret a l'accés a la justícia, consignat a l'article 10.1 de la Constitució. Invoca a l'efecte el principi *pro actione* i entén que es van interpretar de forma restrictiva els articles 41.2, 262.1 i 325.3 del Codi de

procediment civil, per tal com es va inadmetre el seu recurs d'apel·lació.

La Constitució només reconeix el dret al recurs en els procediments penals (article 10.2). En els civils no hi ha un dret constitucional al recurs, sinó que aquest resta a disposició del legislador. Tampoc el dret a l'apel·lació civil està inclòs en l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals (Conveni europeu dels drets humans). Així ho ha declarat el Tribunal Europeu dels Drets Humans, per exemple en la seva sentència del cas Laskowska c/ Polònia, núm. 77765/01, del 13 de març del 2007, fonament jurídic 53).

La qüestió de si és procedent o no és procedent admetre un recurs d'apel·lació civil és una qüestió de mera legalitat, que correspon resoldre a la jurisdicció ordinària. A aquest Tribunal Constitucional només li correspon un control extern, per garantir que no s'inadmetin els recursos de manera il·lògica, absurda o arbitrària (veg. la sentència del 13 de març del 2025, recaiguda en la causa 2024-83-RE).

En aquest cas, la Sala Civil considera el tipus de procés endegat, un procediment d'injunció, que constitueix un procés especial de tutela del creditor, en què es recerca l'eficiència i la celeritat. Sobre això l'article 262.1 del Codi de procediment civil estableix: "*El tribunal decideix, mitjançant un aute i dins els tretze dies hàbils següents al dia en què s'ha presentat la petició, si l'admet o no l'admet. Contra aquest aute només es pot interposar un recurs de reposició*". Segons el parer de la Sala Civil, aquestes disposicions constitueixen una exclusió expressa de la possibilitat d'interposar un recurs d'apel·lació. També concorre la causa d'exclusió de l'article 325.3 del mateix Codi: "*Contra l'aute o l'acord que resol el recurs de reposició no es pot interposar cap altre recurs, sense perjudici que es puguin reproduir els motius que l'han fonamentat en virtut del recurs d'apel·lació que s'interposi eventualment contra la resolució definitiva que posi fi al procés*".

La part recurrent entén que el darrer incís de l'article 325.3, que s'acaba de transcriure, donaria lloc al recurs d'apel·lació, ja que la desestimació de la reposició va posar fi al procés. Però el mateix precepte parteix d'una dualitat de resolucions: d'una banda, l'aute o l'acord que resol el recurs de reposició, i, d'altra banda, la resolució definitiva que posi fi al procés. Són dues resolucions diferents. Només forçant el text es pot argumentar que es tracta d'una de sola, com fa la part recurrent. A més aquesta interpretació entraria en contradicció amb l'article 262.1, anteriorment transcrit.

Per això, la Sala Civil va considerar que seria aplicable l'article 340 del mateix Codi: "*Es pot interposar un recurs d'apel·lació contra els autes definitius que el tribunal dicti en qualsevol procés sempre que la Llei no ho exclogui expressament, i també contra els altres autes si aquesta Llei o les altres lleis aplicables ho estableixen*". Pel fet que la Llei exclou expressament l'apel·lació dels autes d'inadmissió d'una injunció i contra les desestimacions de la reposició davant aquesta inadmissió, la Sala Civil no dona lloc a l'apel·lació sol·licitada.

Partint del fet que no hi ha dret constitucional al recurs d'apel·lació en aquest cas, el Tribunal Constitucional, des de la perspectiva que li és pròpia, entén que la interpretació dels preceptes legals efectuats per la Sala Civil no es pot qualificar d'excessivament formalista, com fa la part recurrent. En tot cas, el raonament de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia no és il·lògic, ni absurd, ni arbitrari, amb la qual cosa no es produeix una vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret (articles 10.1 i 86.2 de la Constitució), ni tampoc la vulneració al·legada del dret a la jurisdicció.

Tot això no impediria que si els autes de la Batllia vulneressin algun dret constitucional, els autes de la Sala Civil també haurien de ser anul·lats, ja que no van remeiar aquella vulneració.

3.4. Queda per analitzar la darrera qüestió del recurs d'empara: si la Secció Civil 5 de la Batllia va lesionar els drets fonamentals de la societat Grup CEOP, SLU, per tal com va inadmetre el seu procediment d'injunció per la manca de signatura d'un procurador. La societat recurrent invoca la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa.

La Constitució es refereix a la justícia gratuïta a l'apartat 3 del seu article 10: "*La llei regularà els supòsits en què, per garantir el principi d'igualtat, la justícia ha d'ésser gratuïta*". Això suposa que la justícia gratuïta ha d'existir, que el principi rector és la igualtat, notablement entre justiciables que posseeixin o que manquin de mitjans econòmics, i que existeix una àmplia deferència al legislador.

La Llei qualificada de la Justícia estableix en el seu article 99:

"*Per tal de garantir el dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat que reconeix l'article 10.2 de la Constitució, s'ha de designar un advocat a la persona que ho sol·liciti, i també en el procés penal a la persona que no el designi. La defensa i l'assistència lletrades han de ser gratuïtes i a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat per a les persones que ho sol·licitin i acreditin una situació econòmica desfavorable o d'insolvència, declarada pel batlle o tribunal competent.*

El Govern ha d'establir reglamentàriament els requisits i les condicions per a l'obtenció del benefici de la defensa i l'assistència lletrades gratuïtes".

Aquest precepte legal es refereix a la defensa i a l'assistència gratuïtes de lletrat, no de procurador. I resulta significatiu que no distingeixi entre persones naturals i jurídiques, a efectes de la justícia

gratuïta. A totes dues s'estén la defensa i l'assistència tècnica lletrades gratuïtes, segons l'article 18.1 del Reglament del dret a la defensa i a l'assistència tècnica lletrades, aprovat mitjançant el Decret 91/2025, del 19 de març del 2025. Aquest precepte inclou a "*les societats a les quals s'hagi declarat en cessació de pagaments o fallida, sempre que aquestes entitats tinguin el domicili al Principat d'Andorra i hi estiguin degudament inscrites*".

En aplicació d'aquest article es va reconèixer el benefici de la defensa i de l'assistència tècnica lletrades gratuïtes a la societat demandant d'empara mitjançant l'aute 000393/2024, dictat per la Secció Civil 4 de la Batllia.

Tanmateix, la justícia gratuïta a efectes de les despeses de procurador no té un règim similar. I això malgrat que les persones jurídiques estan obligades a comparèixer en el procés representades per un procurador, segons l'article 41.2 del Codi de procediment civil.

En efecte, la Llei 49/2014, del 18 de desembre, de l'exercici de la professió de procurador i del Col·legi Oficial de Procuradors d'Andorra, estableix en el seu article 18.2 que:

"Si ho determina el Govern per via reglamentària, la representació processal en virtut dels torns d'ofici podrà tenir caràcter gratuït per a les persones a les quals s'hagi atorgat aquest benefici per part de l'òrgan jurisdiccional competent.

En aquest cas, els honoraris no han de ser satisfets per la persona representada pel procurador, sense perjudici que li hagin de ser abonats pel Govern, a través del Ministeri encarregat de la justícia, de conformitat amb les tarifes o els barems aprovats eventualment per reglament".

En aplicació d'aquest precepte, davant la manca de reglamentació del Govern que estengui la justícia gratuïta a la procuradoria, es va denegar a l'avui demandant d'empara aquest benefici.

Des del punt de vista del Tribunal Europeu dels Drets Humans, la justícia gratuïta per a les persones jurídiques en processos civils no és una exigència de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. Així, en la seva decisió en el cas VP Diffusion Sarl c/ França, núm. 14565/04, del 26 d'agost del 2008, indicava que:

"*El Tribunal recorda, a més, que el Conveni no atorga a un litigant, en procediments relacionats amb els seus drets civils, cap dret automàtic a l'assistència jurídica, ni a ser representat per un advocat (veg. per ex. Del Sol c/ França, núm. 46800/99, 2002-II o Essaadi c/ França, núm. 49384/99, 26 de*

febrer de 2002) (...).

El Tribunal observa que a nivell europeu no hi ha consens, o almenys una tendència clara, en l'atorgament d'assistència jurídica. La legislació d'un gran nombre d'Estats no preveu el benefici d'aquesta ajuda a les persones jurídiques, sigui quina sigui la seva finalitat, comercial o sense ànim de lucre.

En aquest cas, el Tribunal considera que la distinció jurídica, en el sistema d'assistència jurídica francesa, entre persones físiques i persones jurídiques, tant si són amb ànim de lucre com si no ho són, basada en el sistema fiscal d'assistència jurídica, no és arbitrària. Les explicacions proporcionades pel Govern en aquest sentit mostren que hi ha una base objectiva en la legislació francesa -les normes relatives a l'impost sobre societats- que permet a les empreses comercials, fins i tot en dificultats financeres, assumir les despeses associades als procediments judicials".

En aquest sentit, el mateix Tribunal Europeu dels Drets Humans en la seva sentència del cas Granos Orgánicos Nacionales, S.A. c/ Alemanya, núm. 19508/07, del 22 de març del 2012, declarava que la denegació de la justícia gratuïta a la persona jurídica estrangera que ho havia sol·licitat no havia constituït una vulneració de l'article 6.1 del Conveni.

Tanmateix, l'aproximació d'aquest Tribunal Constitucional ha estat més garantista, en relació amb les persones a les quals se'ls hi havia atorgat el benefici de justícia gratuïta. Així, en la sentència del 3 de febrer del 2014 (causa 2013-30-RE), es va atorgar l'empara a una persona natural que, malgrat tenir reconegut aquest benefici, se li havia inadmès un recurs d'apel·lació per no haver consignat les rendes vençudes d'un arrendament. I en la sentència del 9 de setembre del 2014 (causa 2024-34-RE) es va concedir l'empara a una persona que, malgrat gaudir de la justícia gratuïta, aquesta no cobria la seva pretensió de comparèixer com a acusadora particular o actora civil. En ambdós casos es tractava de vulneracions de l'article 10 de la Constitució.

En el cas que ara ens ocupa, el Tribunal Constitucional entén que el benefici de defensa i d'assistència lletrada gratuïtes, reconegut a la societat demandant pel legislador, queda desproveït de tota eficàcia si no s'estén a la procuradoria. En efecte, atesa l'obligatorietat de la societat de comparèixer representada per un procurador, a la pràctica la seva defensa lletrada gratuïta queda reduïda a res si s'inadmeten els escrits processals per manca d'aquesta signatura. I això a una societat que, atesa la seva insolvència, no pot fer-se càrrec d'aquests honoraris.

El legislador és lliure d'estendre el benefici de la justícia gratuïta a les persones morals, ja que la Constitució defereix àmpliament a la norma legal. Però si ho reconeix resulta contradictori que es privi d'aquest dret per manca de desenvolupament reglamentari. Cal destacar que el

desenvolupament reglamentari existeix per a l'assistència lletrada però, de manera desconcertant, no s'ha produït respecte dels procuradors.

El dret a la jurisdicció, previst a l'article 10.1 de la Constitució, no és incondicionat i depèn de la configuració que el legislador li doni dins el marc constitucional. Ara bé, la manca d'un reglament del Govern, al qual fa referència l'article 18.2 de la Llei 49/2014, del 18 de desembre, de l'exercici de la professió de procurador i del Col·legi Oficial de Procuradors d'Andorra, no pot derivar en una negació absoluta del benefici a les persones jurídiques, privant d'efectes pràctics la defensa i l'assistència lletrades concedides pel legislador mateix.

La Secció Civil 5 de la Batllia va fer una interpretació literal i formalista de l'article 41.2 del Codi de procediment civil, que obliga les persones jurídiques a comparèixer representades per un procurador, sense tenir en compte que el benefici de la justícia gratuïta havia estat reconegut a la societat demandant, en aplicació de l'article 99 de la Llei qualificada de la Justícia. En fer-ho així, va privar de tot efecte útil aquest benefici. Va vulnerar, per tant, el dret a la jurisdicció, establert a l'article 10.1 de la Constitució, en la seva modalitat d'accés a la jurisdicció. Per tant, és procedent concedir l'empara sol·licitada.

L'estimació de l'empara comporta l'anul·lació dels autes de la Secció Civil 5 de la Batllia del 10 de juny del 2025 -que va acordar no admetre a tràmit el procediment d'injunció- i, del 22 de juliol del mateix any -que va desestimar el recurs de reposició contra la decisió anterior-, i dels autes del 8 d'octubre del 2025 i del 13 de novembre del mateix any, ambdós dictats pel president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per tal com no van remeiar la vulneració efectuada pels primers, en aplicació de l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Per consegüent, és procedent ordenar la retroacció de les actuacions, per tal que la Secció Civil 5 de la Batllia dicti una nova resolució sobre l'admissió del procediment respectuosa amb l'article 10.1 de la Constitució.

En síntesi, aquest Tribunal Constitucional considera que el recurs d'empara s'ha presentat dins de termini, i que s'ha d'estimar en relació amb els autes dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia i amb els autes de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, anul·lant-los per infracció del dret a la jurisdicció, amb retroacció de les actuacions.

3.5. L'estimació del recurs d'empara implica que no sigui procedent efectuar cap declaració de condemna en costes, interpretant *a contrari sensu* l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la societat Grup CEOP, SLU.

2. Declarar la vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Restablir la societat recurrent en el seu dret, i, per consegüent, anul·lar els autes del 8 d'octubre del 2025 i del 13 de novembre del mateix any, ambdós dictats pel president de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, i, els autes del 10 de juny del 2025 i del 22 de juliol del mateix any, dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia, retrotraient les actuacions davant aquesta Secció al moment processal anterior al pronunciament del primer d'aquests autes.

4. Determinar que una imposició de les costes processals d'aquest recurs d'empara no és procedent.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la societat recurrent, a la Secció Civil 5 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de març del 2026.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona

Magistrat